

Παρά το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών υπάρχει ανέκαθεν, μόλις τη δεκαετία του '90 αναδείχτηκε ως πρόβλημα από τη Διεθνή Κοινότητα. Το Δεκέμβριο του 1999 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με απόφασή της, όρισε την 25η Νοεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, αναγνωρίζοντας το φαινόμενο αυτό ως μια μορφή καταπάτησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου που εγείρει νομική και πολιτική προστασία.

Ξεκινώντας από το 1992, τα Ηνωμένα Έθνη απέδωσαν έναν πρώτο ορισμό για τη βία κατά των γυναικών, χαρακτηρίζοντάς τη ως «έμφυλη βία», ενώ τον επόμενο χρόνο διατυπώθηκε ο πρώτος διεθνώς αποδεκτός ορισμός του φαινομένου. «Ο όρος “βία κατά των γυναικών” περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα, ή είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα, τη σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε αυτό προκύπτει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή» (παρ. 113).

Το 1995, στην 4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών, ο παραπάνω ορισμός επικυρώθηκε και εμπλουτίστηκε, ενσωματώνοντας τη βία σε διάφορα πλαίσια: α) μέσα στην οικογένεια (ενδοοικογενειακή βία), β) μέσα στην κοινωνία (βιασμός, σεξουαλική κακοποίηση, σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, trafficking/σωματεμπορία) και γ) από το Κράτος, όπου απαντάται. Τέλος, το 2011, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης επικεντρώθηκε στην πρόληψη και την αντιμετώπιση τόσο της βίας κατά των γυναικών γενικά όσο και της ενδοοικογενειακής βίας, αποδεχόμενη τους πρότερα διατυπωμένους ορισμούς και προσθέτοντας την οικονομική διάσταση του φαινομένου.

Όσον αφορά τις μορφές της βίας, είναι γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών έχει πολλά πρόσωπα. Ειδικότερα, οι κύριες βιαιές συμπεριφορές είναι η φυσική/σωματική, η σεξουαλική, η ψυχολογική και η οικονομική. Στη σωματική βία, πηγή προέλευσης είναι η διάθεση επιβολής και η ανάγκη επικράτησης του θύτη με εξουσιαστικούς όρους. Η σεξουαλική, στη συνέχεια, η οποία σχετίζεται άμεσα με τη σωματική, έχει πολλές παραλλαγές. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει τον εξαναγκασμό για σεξουαλικές πράξεις στις οποίες δε συναινεί το θύμα, αλλά και την καταναγκαστική πορνεία (trafficking). Εξίσου σημαντική μορφή βίας είναι η ψυχολογική, η οποία είναι και η πιο δύσκολα ανιχνεύσιμη. Ο εξαναγκασμός για υποταγή με απειλές, η συνεχής υποτίμηση και η δημιουργία κλίματος εκφοβισμού συνιστούν ενδεικτικές συμπεριφορές ψυχολογικής βίας. Τέλος, η οικονομική βία

περιλαμβάνει εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων του θύματος, στέρηση του δικαιώματος για εργασία, σεξουαλική παρενόχληση και απειλές για απόλυση από τον εργασιακό χώρο.

Οι παραπάνω μορφές της βίας κατά των γυναικών έχουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Ο ανθρώπινος πόνος, σωματικός και ψυχολογικός, και οι απειλές έχουν σοβαρές συνέπειες στην υγεία των γυναικών θυμάτων βίας, οδηγώντας τις σταδιακά και στην απομόνωση. Ο αρνητικός αντίκτυπος της βίας επιβαρύνει κατ' επέκταση όλη την οικογένεια, διαταράσσοντας τις ισορροπίες της, και ενδυναμώνει και άλλες μορφές βίας που κυριαρχούν στην κοινωνία.

Το κόστος της βίας κατά των γυναικών είναι υπερβολικά υψηλό, καθώς περιλαμβάνει τις υπηρεσίες που απευθύνονται σε αυτές και στα παιδιά τους, αλλά και την απόδοση της δικαιοσύνης. Επιπλέον, η ζημιά είναι μεγάλη στο κοινωνικό σύνολο λόγω του χαμένου ανθρώπινου δυναμικού και της μειωμένης παραγωγικότητας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, το 40-50% των γυναικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναφέρει κάποια μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, το 35% των γυναικών βιώνουν τη βία τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους από ερωτικό σύντροφο, το 55-95% των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας δεν καταγγέλλουν το πρόβλημα. Επίσης, έχει βρεθεί ότι οι γυναίκες 15-44 ετών κινδυνεύουν περισσότερο από βιασμό ή ενδοοικογενειακή βία παρά από καρκίνο, τροχαία ατυχήματα, πόλεμο ή ελονοσία, ενώ μία στις πέντε γυναίκες κάποια στιγμή στη ζωή της θα πέσει θύμα βιασμού ή απόπειρας βιασμού.

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών έχει αναδειχθεί ως κοινωνικό πρόβλημα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, γι' αυτό και η Πολιτεία έχει λάβει μια σειρά μέτρων που αφορούν την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς και την προστασία των γυναικών θυμάτων βίας. Σημαντικό σκόπελο όμως για την υλοποίηση των μέτρων αυτών αποτελεί η ανεπαρκής εικόνα της έκτασης και της φύσης της βίας κατά των γυναικών λόγω έλλειψης στοιχείων.

Η άγνοια για τις δομές υποστήριξης που υπάρχουν και για τη σχετική νομοθεσία, η πεποίθηση ότι κάποιες μορφές βίας είναι ταμπού και η μη ευελιξία του κρατικού μηχανισμού -σε ορισμένες περιπτώσεις- για τη διαχείριση των κακοποιημένων γυναικών συνθέτουν την πραγματικότητα και αποτελούν τα σημεία που πρέπει να αλλάξουν. Βασικές προϋποθέσεις

για την επίτευξη αυτού είναι η ενεργοποίηση και η αφύπνιση του συνόλου της κοινωνίας, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι όλοι και όλες έχουν δικαίωμα στη ζωή.

Πηγές:

FRA, An EU- wide survey on violence against women: main results, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014 στο: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf

[ΓΓΙΦ, Βία κατά των γυναικών. Οδηγός παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και λειτουργίας υποστηρικτικών δομών, Αθήνα 2011.](#)

[Εθνικό Παρατηρητήριο: Δεύτερη Έκθεση για την Ελλάδα, Αθήνα 2009](#)

[United Nations Secretary- General's Campaign to End Violence Against Women: <http://www.un.org/en/women/endviolence/index.shtml>](#)